

Izbaja vsako prvo in tretjo soboto v mesecu

Štev. 11.

V Ljubljani, dne 2. maja 1903.

Leto 1.

Misli pri umetnem ognju.

(Glej naslednjo stran.)

Misli pri umetnem ognju.

I.

Če si želiš takoj priznanje
za svoje javno delovanje,
deluj tako da bo šumelo,
da polno isker bo letelo,
da hrup in švist uho gluši,
da žarni svit oko slepi;
da plamen lica vsa obseva,
in pok za pokom krog odmeva.
Strme bo množica zijala
in „slava!“ „živio!“ kričala;
„Ta zna! To naš je mož!“ se čuje;
pristašev broj se pridružuje.
Če končni vspah smrdljiv je dim,
to ne omaje sodbe jim.

II.

Če boš se le na tihem vkvarjal,
če tudi blaga dela vstvarjal:
Posvečal sile domovini,
uzore blaževal mladini,
jo krepko vzgojeval v značaje,
omike dar ji podajaje;
če narodu boš množil čast,
bogatil mu književno last,
nje gmotno za korist se trudil,
priznanje lahko boš zamudil,
ker v tvojem djanju hrupa ni.
Prav lahho se ti pripeti,
da kak izrodek med pisuni
še v javnosti ime ti skruni.

Železna srajca.

Gospoda nadlogarja Lažikovca so v vsaki družbi radi imeli. Kadar so se naveščali tarokiranja, čitanja ali kakih domačih iger, bila so na programu „predavanja“ gospoda Lažikovca. Govoril je seveda najraje o svojem „filaksu“, ki je medveda kar za zadnjo taco zgrabil ter zadavil, ki dohiti vsacega zajca ter ga kar za rep prime, mnogo pa tudi o samem sebi ter o svojih junaških činih.

Gospod Lažikovec bil je samec. Prišel pa je čas, ko je začel uvidevati, da človeku ni dobro s samimi filaksi ter hektorji biti,

ampak da je treba tudi ukradeno rebro dobiti nazaj.

Izbirčen gospod Lažikovec ni bil. Na lepoto ali denar ni reflektiral; tudi starost mu je bila deveta briga; ležeče mu je bilo le na tem, da bo njegova bodoča izvrstna kuharica, kajti to je povdarjal vedno, da brez dobre kuharice še življenja ni.

Bili smo pri domači veselici.

„Vaša ponudba, gospod Lažikovec, je za me sicer častna, toda jaz sem strašna sovražnica laži; hočem vam postati žena le pod tem pogojem, da mi obljubite, da nikdar v življenju več ne lažete!“

Tako je poluglasno govorila Jagričeva Rezika Lažikovcu, ki jo je peljal drugostran sobe. Jagričeva Rezika, če tudi je imela že nad petintrideset let, in če tudi bi Pariz zakril oboje očes, če bi ji moral jabelko dati, — smo jo vendar vsi spoštovali, kajti take pečenke, kot ona, ni znala v desetih farah nobena speči, — kratko, bila je res izborna kuharica.

Tega se je spomnil tudi Lažikovec. Bil je to sicer zanj uničen prizor, kajti izpil bi rajši cel liter ribjih jeter, kakor pa slekel svojo železno srajco. Pa premagal se je. Prisegel je, da v vsem življenju več ne laže — in zakaj bi tega ne prisegel njej, ki je bila poklicana, slajšati mu želoдец.

Gospoda Lažikovca so že dolgo pogrešali „pri zlati ribi“. Seveda mladooženjen mož ima mnogo pri domu opraviti. — Pa čez kakih štirinajst dni je vendar le prišel.

Kaj gospodje? Zafirkovati me hočete, ker me štirinajst dni ni bilo v vas? Ravno se spominjam neke doživelosti v moji mladosti. Bil sem takrat seveda še logar. Hotel sem se na vsak način izkazati, in ker sem ravno našel, da se po naših hribih potepa medved, šel sem v hribe. Bil sem pa takrat še orjak! Medveda sem koj našel. Pa kosmatinc se me je zbal. Skril se je v neko ljuknjo. Jaz pa za njim!“

V tem trenutku vstopi Rezika, Lažikovčeva ženka, ki je že nekaj časa od zunaj poslušala pripovedovanja svojega moža.

„Gospodje“, končal je Lažikovec, spominjajoč se ženi storjene prisege, „ne mi-

slite pa, da sem lagal; kar sem vam namreč ravnokar pripovedoval, ni res!

I. Križan.

Na poljubni naslov.

Nijedni slovenski humoristični list še ni poginil zaradi pomanjkanja naročnikov, tudi zaradi pomanjkanja sotrudnikov ne; pač pa zaradi preobilice tako omejenih čitateljev, da ne razumejo dovtipa in šalo.

Ker ima „Jež“ dovolj krepke živce, ni se bati, da bi ga ta bolezen ugonobila.

Slabo jo je pogodil.

Gospod zagleda skozi okno upnika, ki se je k njemu napotil. Hitro se skrije v sosednjo sobo, ter naroči svojemu petletnemu sinčku, naj reče gospodu, da ga ni doma. Kmalu pride upnik v sobo. Vpraša sinčka:

„Kje so pa ata?“

„Jih ni, so se odpeljali.“

„Kdaj se pa vrnejo?“

Sinček odpre hitro vrata v sobo, kjer je bil oče skrit, ter zavpije:

„Papa ali se kmalu vrneš?“

A.: Povabil bi te na svatovščino, pa se ne upam, ker bi mi gotovo zameril; — tudi nimam dovolj žlic.

B.: I, jaz se pa bojim, da bi mi ti zameril, ako bi ne prišel — bom pa žlico seboj prinesel.

V kleti.

V Vodmatu polna klet stoji,
tam trije duhovi spijo;
če kdo jih iz spanja prebudi,
takoj se vsi zasmejijo.

In vabi te na prečuden ples
duh od Rihemberka
in duh Bizeljec in oni od Samobora, —
ubogati se jih mora.

Jaz plesal sem z vsemi tremi
do danice budne,
od plesa še zdajle se v glavi vrti mi
in noge so nekam trudne . . . I. Golob.

Kako je vendar žalostno.

Kako bi bilo to lepo:
na nebu sije lunica,
tik mene stopa punica
in krevlja ljubo.

Kako bi bilo to lepo:
jaz imam v žepu žolti zlat
in ko devotka pojde spat,
v gostilno se bo šlo.

Kako je vendar žalostno:
jaz nimam, nimam punice,
na nebu ni je lunice
in v žepu vse suho!

Lovska latinščina.

Lovec pripoveduje: Ko sem bil zadnji-krat na lovu, opazim z mojega „štanta“ dva zajca, ki z dveh strani eden proti drugemu bežita, in sicer tako, da sem precej videl, da morata mimo mene pribežati. Aha, zdaj pa vaju že imam, si mislim, denem puško k licu in čakam. Ko sta se zajca srečala in bila ravno eden za drugim, vstrelim, in oba sta bila moja. Tako sem imel dva zajca z enim strelom.

Med prijatelji.

A.: „Ali si že čul, da so Brežičani s pomočjo celjske bande priredili v Brežicah elite predstavo z atletskimi produkcijami?“

B.: „Da! A čul sem tudi o njih triumfu, in da so ravnatelja te družbe Faleschinija v sijajnem spremstvu odvedli v občinsko shrambo, da si tako mesto zagotovi tudi v bodočnosti še več takih predstav.“

Cvetke z višje gimnazije.

Dijak: „Tekočine so elastične.“

Profesor: „Naredite si torej hlačnike iz vode!“

Profesor: Telovadnica za dečke se je imenovala pri Grkih „paléstra“. Kako se je pa imenovala telovadnica za mladeniče? Vprašani ne ve, namesto njega se pa odreže njegov sosed: Oštarija!

Žane z Iblane.

Krucenezar, gspud „Jež“, zdej ga pa pihnema. Udkar sma u ta sluvensk drukari tam u štelnarjh u dinst, mislja, de še kerga sojh kumaratu pugledama, keđr nisma brjaga? Ubenga več. Zdej nisma več kar tku.

Iz vulitvam sma zdej vn, kokr veja. Dost letajna letas nisma mel, pa tud s pijača je blu bl švoh; tu pa use sam zatu, k una stranka ud šnklađu ni tla nubenga sojh ldi za gmajšnga učeta nardt. Mal m je blu žou, k nisma mel nč ta prauga heca, kokr soje cajte, k je še rank Petrc s palca pu rotuš ruguvilu. No, pa zdej sm se že putulađu, sej imam družga dinsta zadost.

Uni še na veja, kaj mislma mi zdej use uštimat. Morbt sa že bral u našh cajtngah, de boma ta napred ena hiša zjdal. Za rajnk sma že nafehtal. U ta hiša pa špekulirama en špetau urihtat, zatu k je un za svetmo Petram ud muh. De je pa tist špetau ud muh, sa prou gvišn dohtari nadoužn, zatu k nimaja cajta tista košta pukušat, pa s tud raj prvošja kašn šniel al pa kej družga tacga, kokr pa tista župa. Uržah sa use tiste bābnce, k nm klafutarce prauja; mi že vema za kua. Če pa uni mislja, gspud „Jež“, de boma mi zdej nehal čes špetau šinfat, se pa hđu motja, zatu k ga mi nč več na morma lajdat. De bo naš špetau vs drgačn, tu je gvišn, zatu k bom imou jest use bounike

čes. Tist gspud pa, k sa tud pr našh cajtngah u dinst, pu kusil pa pr elefont u kufehaus pulitka špilaja, boja mel pa špetauska kuhna čes. Tu imama že use tku zmenen, de bo ldem kej nual. Za frboltarja ud naše hiše pa boma pustaul tistga gspuda, k sa že tku ud ush iblansk hiš frboltar in pa k imaja tud šrange čes. Ta gspud se ta narbl na take rči zastopja in znaja vornga držat.

Uzadi za ta nova naša hiša boma pa drukarija pustaul. Sevede morma zdej za ta drukarija mal puagitirat, zatu k imama že tulk mašin de na vema kam iž nim, pa use nā eklektrika uštimate. Zdej sevede te mašine use stujeja, k sa ldje tku naumn, de na prneseja nč za drukat. Sej nam je ena figa zatu, če mašine laufaja al pa ne, zatu k se mašine tku še bl pršparaja, če pr gmah stujeja, ampak gmajšna ma pr tem ta narveč škode, k ji za ubnucajne elktrike na dama nč zaslužt, pol more pa gmajšna bl velike dauke pugervat.

Če b blu u Iblan sej kej sluvensk ferajnu, pol b že blu; k tak ferajni b mogl pstet use pr nam drukat, k je sam naša drukarija sluvenska. Pa nimama nubenga. Šulska matica, al kok ji že prauja, ni nuben sluvensk ferajn, k da u druga drukarija soje bukile drukat. Sukolsk ferajn je pa glih tku za ena figa. Pa sej sa tud ta druh ferajni in ldje tku naumn, de nečja vrjet, de je sam naša drukarija sluvenska in de mama samu mi ta prau reht sluvenske bukile in druge rči za drukat. Sej še našmu derehtari na gre tu u glava.

Naše cajtng sa že zadost šinfale čes tu in še šinfaja, pa se neče nubenga nč prjet. Zdej sma pa še ena druga viža polgruntal, de boma ldem uči ofnal. Sej sa mende bral, gspud „Jež“, un dan u našh cajtngah, kok sma use lpu notr naštel, kar sma u bugeime razšenkal. Če še tu nau nč nual, pol se bo pa zares za giftat.

Ena vornga morma nardt u Iblan, de nam nau mogu usak u zele hodt. Sej zdej sma začel pušten pumetat pu Iblan z našm cajtngam. Še žabe sa nam začele pumagat šinfat. Pa tu tud res nč ni, kar gmajšna zadne cajte špila. Kua je blu treba tista

Hitra pomoč.

mertrga na jarmarskem plac pred mestnm dumam pustaulat, k voda vn šprica. Undan sa šli naš ta pulitiš gspud tam dol špacirat; a t na putegne glih tekat ena sapa tam ud Pulan sm, pa nm ceu tist špricprun u ksiht špricne, de nm je še špegle udnesl. Tekat sa se tku gittal, de sa tl use razbt in tekat sa s naprej uzal, de na boja dal pred gmaha, de bo tista mertrga preč pršla.

Naše cajtnge boja zdej še use drgač ratala, boja vidl. Na ta perum platcjboma čez use šinfal, ker se bo brez našga prvuljenja u lbanl zgudl. Na ta drugm platc boma pa use puhvalil, kar se bo u naš drukari nadrukai, če bo še tku za nč. Na ta trekml platc boma ud našga špetala verhondlal, pa ud tisth, k se boja u našm špetal cajtal. Na zadne boma pa še use šenkngel, k jh boma u bugime zdajal nadrukai. K boja ldje zmeri sam ud naše drukarije, pa ud našh kunšt u našh cajtngah bral, se nm boja pa že uči ofnale, de na boja tku zaplonkan in sojh grošu drugm u varžete nusil, dokler sma mi tuki.

„Julika, ne odganjajte me! Glejte, srce mi gori — —“
 „Samo malo potrpljenja vas prosim, — da škropilnico z nova napolnim!“

Dijak v ljudski kuhinji svojemu tovarišu: „Kaj praviš France, katera reč je najbolj nedolžna na svetu?“

„Katera li?“

„Po mojem mnenju juha v ljudski kuhinji.“

Zdej pa še neki, gspud „Jež“.

U nedela ta trecga maja boja u celskmo „Narodnmo dom“ u trjatr „Desetga brata“ špilal. De boja spet use fajn uštimal, tu se tku zastop, pusebn, k nm bo pršou še en iblansk šaušpilal mal pumagat. Rad b se tud³ jest furu u Cele ta štikle pugledat, ampak na smem, zatu k sa celsk šaušpilari ud celske gmajšne pugerval, de m more dat za tiste dni, kedr boja u „Narodmo dom“ trjatr špilal, enkat za useli štofervajs, zatu de naum mogu pridt pugledat nhnga špila. Sej men je tku ena figa zatu, če jh vidm špilal al pa ne, k ti ldje čja drugm ldem špase u trjatr delat, pa jh še sami na zastopja; sam fržmaga se m, k m še tega nadoužnga vesela na prvošja.

Obrazec

provincijalnim poročevalcem društvenih vesellic slovenskim časopisom.

Ker se nahaja marsikateri dopisnik v nemali zadregi, da bi o prirejenih društvenih vesellicah in zabavah poročal slovenskim listom tako, da bi ne prišel z društvom ali pa s posameznimi izvajalci programa v kak konflikt in zamero, priobčujemo tu obrazec za taka poročila. Smelo trdimo, da se s takim poročilom ne bo nikomur zameril in ker bo ž njim tudi tiskarnam prihranjeno nekaj dela in truda, ker bo treba izpremeniti samo ime kraja, društva in imena posameznikov, vse drugo pa lahko ostane, želeli je le, da bi obrazec povsod kar najtočneje posnemali.

Dne priredilo je naše vrlo, za probujo milega našega naroda prézaslužno društvo v prostorih krasno veselico. Na obširnem, posebno srečno sestavljenem programu je bila poleg mnogih pevskih in glasbenih točk, tudi gledališka predstava, katero so izvajale naše neprekosljive igralne moči tako izborno, da bi bile v čast celo največjim svetovnim gledališkim odrom.

Naše občinstvo je sicer dokaj razvajeno, vender je enoglasno trdilo, da se kaj takega redkokedaj vidi celo v naši državni prestolici. V prvi vrsti zasluži seveda vso pohvalo za toli sijajno izvajanje igre gotovo aranžer in režiser gospod, kateri je s

svojim požrtvovalnim in trudaljubnim poučevanjem igralnega objekta dosegel v tako kratkem času tako sijajne uspehe. Kakor navadno odlikovali so se tudi to pot dražestne gospodične in vrli gospodje, (tu se naštejejo vsa imena igralcev in štatistov; najbolje je, ako se omenijo tudi oni, kateri so imeli posel s kulisami) kateri so s svojim umetniško dovršenim igranjem in kretanjem odlično naše občinstvo kar naravnost očarali. Tudi one igralne moči, katere so imele, žal, le majhne in zato tudi nehvaležne vloge, pokazale so se v vsej svoji dovršenosti ter so sposobne tudi za najtežavnejše vloge na največjih odrih pred najraznovrstnejšim velikomestnim občinstvom. Pisec teh vrstic se gotovo nahaja v največji zadregi, komu bi dal prednost, kajti vsi, prav vsi so igrali tako dovršeno, kakor more igrati le pravi umetnik svetovnega imena.

Da je tudi naš slavni pevski zbor pod osebnim vodstvom neumomega in spretnega pevovodje, gospoda pel tako precizno ter tudi najtežavnejše skladbe z občudovanja vredno lahkoto in sigurnostjo, ni nam treba še posebej omenjati, saj njih zvonki in kristalnočisti glasovi, kakor tudi njih spretnost so znani širom naše mile slovenske domovine. Zato pa ga je tudi odlikovalo naše vrlo narodno občinstvo s tako frenetičnim ploskanjem, da je moral vsako točko ponavljati najmanje po petkrat. (Tu se lahko zapiše tudi večkrat ali menjkrat, toda čim večkrat tem bolje.)

Kaj pa hočem reči o našem salońskem orkestru, kateri je, mimogrede bodi povedano, najmočnejši na Slovenskem. Čuli smo že izborne godce dvorne opere na Dunaju, čuli tudi razne druge slavne virtuoze na velikomestnih koncertih, in ako rečemo, da tako dovršenega sviranja še nismo čuli, povedali gotovo nismo preveč. Gospod kapelnik je lahko ponosen na sad svojega truda, kakor smo ponosni tudi mi na vrli naš saloński orkester.

Ako konečno še omenimo, da je bilo tudi sicer na odru vse v najlepšem redu; da nam je tudi zagrinjalo, katero nam je napravil vrli rodoljub, gospod kar

najtočneje funkcioniralo in da je bilo sploh dekoriranje prostorov ukusno in fino, povedali smo vse. Ko bi pa slučajno še kaj prezrli, naj nam slavno društvo blagovoli oprostiti v prijetni zavesti, da je vsakdo storil več, kakor bi se pričakovalo od prvih umetnikov svetovne slave in imena.

Občinstvo naše se je do ranega jutra izvrstno zabavalo in še le razšlo z iskreno željo, da bi nam kmalo vrlo naše društvo priredilo enako imenitno zabavo in užitkapolno noč, katera nam bo ostala še dolgo v prijetnem spominu. To je bil pravi narodni praznik. Slava! Špis.

Tega ne mara!

Janez Grčar bil je res prava Grča stare koreninice. Imovit kmet, župan, šolski oče in bog zna, kaj vse je še bil, a ostal je stara grča, ter na vse te naslove ni bil niti najmanj ponosen.

Grčarji so na „Grčariji“ gospodarili že več sto let. Kakor je Grčarjev oče pripovedoval Grčarju, nosili so gospodarji na „Grčariji“ že parsto let ime Janez. Tudi mlademu Grčarju je polagal stari Grčar na srce, da naj prepusti grčarijo, ko gre v kot, zopet Janezu . . .

Starega Grčarja že zdavno ni bilo več, pa tudi mladi Grčar je začel dvomiti, da bo mu kdaj mogoče, Grčarijo prepustiti Janezu. Kajti Janeza dolgo, dolgo ni bilo.

* * *

„To Vam pa povem botra, pijte, koliko Vam drago! Fantku naj bo ime Janez, Janez „Zlatih ust“ zapomnite si botra. Torej z Bogom!“

In odnesle so botrce majhnega Grčkarja v bližnjo cerkev. Toda strašna žeja je mučila botro; k sreči vzela je mošnjiček seboj. Mošnjiček se je koj izpraznil, botrin želodec ter glava pa napolnila!

„No, na katero ime naj krstimo otroka?“ vprašal je župnik.

Toda uboga botra z babico vred sta že davno pozabili želje srečnega očeta, in marsikaj drugega; zato nista odgovarjali.

Župnik, ko je koj izprevidel, koliko da je na solnčni uri, pa je dejal: „Ker mu niste izbrale imena, krstili ga bomo na ime Sv. Nikodema, kajti ravno danes praznujemo njegov god.“ In zgodilo se je tako.

To je bilo veselje! Grčar je sinčka kar v enomer na srce pritiskal, kličeč: „Moj Janezek, moj Janezek!“

Še le zdaj se je začelo botri svitati. „To pa ne, to, oče Grčar, ni ne Janezek, ampak Nikodem je.“

„Ne, in ne, gospod župnik! Jaz hočem Janezka, a ne Nikodema!“

„Bodite no pametni, oče Grčar!“ Nikodem bil je pa velik svetnik! Še celo po noči je hodil k Kristusu!“

„Kaj, po noči! Potem pa že ni bil kaj prida! Vsak pošten človek hodi po opraviilih po dnevu in ne po noči. Jaz pa hočem Janezka!“

Ivan Križan.

Iz petkrajcerskega romana.

Potniki so se zbirali na sprednjem koncu parnikovem; le dve dražestni dami sta sedeli na od mornarjev pravkar ocedenem zadnjem delu.

Neprevidnost.

„Ali si že slišal? Taka nesreča!“

„No, kaj se pa je zgodilo?“

„Kaj, ti še ne veš? Vinski trgovec Mešavec se je zastrupil!“

„Kaj, Mešavec? Tako bogat ter dobro situiran mož? Kako je to mogoče?“

„Kako pa ne bo mogoče! Napil se je svojega vina!“

Dolg.

Stotnik je razkladal vojakom, kaj je dolžan vojak poveljnikom in kaj poveljnik vojakom. Konečno vpraša:

„Vrtačnik, kaj ste vi dolžni gospodu častniku?“

„Pokorščino.“

„Korče, in kaj je pa gospod častnik dolžan vam?“

„Deset kron!“

Avstro-Ogrska.

Minister Kőrber kot učitelj: „Dve polovici napravite eno celoto! Prerezal sem tu jabolko in ako te dve polovici staknem skupaj, je jabolko zopet celo. (Nemir med učenci.) Pozor! Kaj brbljate med seboj!“

Učenec (državni poslanec): „Oprostite, gospod učitelj! To jabelko ni več celo in kar se razpoloviči, ostane razpolovičeno.“

Težavno stališče.

Vinski trgovec svojemu potovalcu: „Kaj vam je vender prišlo na um, da hočete svojo službo popustiti; saj ravnam z vami lepo in tudi plača vaša ni slaba.“

Potovalec: „To vse je resnica, toda ozirati se moram na svoje zdravje; kajti komur ponudim uzorec vašega vina, zahteva, da ga najprej jaz sam pokusim in tega mi slabotno moje zdravje več ne dopušča.“

Cena na leto 6 K, na pol leta 3 K, za Nemčijo 7 K 20 h, za vse druge države 8 K 40 h. Posamezna številka 30 h.

Lastnina in tisk D. Hribarja v Ljubljani. Odgovorni urednik S. Magolič v Ljubljani.